

Prečo má byť kostol krásny?

Jerzy Wolak

8. novembra 2020 ✝ Cirkev

Odpoveď na otázku položenú v nadpise je jednoduchá a zároveň samozrejماً. Kostol musí byť krásny, pretože Boh je krásny. Cirkev ako *Ecclesia Dei* – Mystické telo Ježiša Krista – by mala dýchať nadprirodzenou krásou a jej svätyne – *domus Dei* – v ktorých je náš Pán fyzicky prítomný – by mali byť predchnuté aj fyzickou krásou.

Boh je krása sama – „krása taká stará a zároveň taká nová“ – ako uchvátený týmto objavom vyznáva svätý Augustín z Hippony. Boh je pôvodcom všetkého, čo je krásne – dodáva svätý Klement z Alexandrie a Ulrich zo Štrasburgu (ktorý síce nebol vyzdvihnutý na oltár, ale nikto nepopiera jeho múdrosť) k tomu dodáva: Boh je nielen dokonale krásny, je nielen vrcholom krásy a nádhery, ale je aj kauzatívnu, príkladnou a zmysluplnou príčinou všetkej stvorenej krásy. Pretože, ako potvrdzuje ďalší učenec stredoveku, *Robert Grosseteste*, Boh je najdokonalejšia dokonalosť, najplnšia plnosť a najkrajšia nádhera. Pán Boh – podľa toho istého františkánskeho profesora v Oxforde a biskupa Lincolnu – je samotnou krásou všetkého, čo je krásne.

Boh je láska (1 Jn 4, 8), učí svätý Ján Evanjelista a láska a krása sú siamské dvojčatá. Krása svojou povahou stimuluje dušu k láske, trefne podotýka svätý Bonaventúra. A láska sa raduje z pravdy. (1 Kor 13, 6) Pravda, dobro a krása – nie je to najstručnejšia definícia nekonečného Boha?

Postaviš mi dom, v ktorom mám bývať (1 Krn 17, 4)

Božie veci sa nám javia v podobe symbolov určených pre našu padlú prirodzenosť, učí Pseudo-Dionýz Areopagita, jeden z pilierov kresťanskej estetiky. Lebo z veľkosti a krásy stvorenia sa úsudkom poznáva ich Stvoriteľ (Múd 13, 5), pretože v dielach poznáme umelca, aj keď ho sami nevidíme. (Svätý Atanáž)

Kontemplovanie vesmíru nás bez akýchkoľvek pochybností privedie k záveru, že Boží trón nestojí uprostred aseptickéj prázdnoty, ale je obkolesený transcendentnou Krásou, ktorú si ani len nedokážeme predstaviť, iba ju intuitívne cítime práve vďaka hlbaniu nad veľkoleposťou Božieho diela, ktoré – ako to najdokonalejšie vyjadril svätý Pavol – teraz vidíme len nejasne, akoby v zrkadle; no potom z tváre do tváre. (1 Kor 13, 12)

A preto si Pán želá, aby aj tu, na zemi, bol jeho príbytok dôstojný a majestátny; aby v rámci našich obmedzených možností čo najdokonalejšie odzrkadľoval nekonečný majestát Kráľa kráľov.

Máte mi pripraviť – hovorí Boh Mojžišovi – *zlato, striebro a meď, belasý a červený purpur, karmazín, jemné plátno a kozie súkno, baranie kože, tachášové kože, akáciové drevo, olej do lampy, voňavky do oleja na pomazanie a do voňavého kadidla, ónyxové kamene a iné drahokamy na vyloženie efódu a náprsníka. Postavia mi svätyňu a budem bývať uprostred nich.* (Ex 25, 3-8)

A to všetko uprostred púšte: delfínie kože a jemné plátno (najdrahší tkací materiál zo staroveku, vyrobený zo sekrétov niektorých morských mušlí). Čiže – všimnime si – žiadne úľavy. Stan stretávania mal byť,

samozrejme, prenosný – aby mohol sprevádzať Boží ľud na každom kroku jeho štyridsaťročného putovania – ale nesmel byť na ňom ani len tieň nekvality či provizória. Podobne Archa zmluvy a všetky ďalšie predmety potrebné pre bohoslužbu.

Pretože *Lex orandi – lex credendi*. Ako sa modlíme, tak veríme. Ako vnímame seba, tak vidíme aj Boha. V akom prostredí plníme svoju dočasnú službu, takto si predstavujeme aj večnú odmenu.

Dávajte Bohu, čo je Božie (Mk 12,17)

Kedysi bývalo zvykom umiestňovať na preklady chrámových portálov nápis prevzatý z Knihy Genezis: *Domus Dei et Porta Caeli* – Dom Boží a brána do neba. (Genesis 28, 17) Naši predkovia hlboko verili, že katolícka svätyňa nie je iba miestom eucharistickej prítomnosti Boha s nami (Mt 1, 23), ale aj východiskovou stanicou cesty, ktorá má skončiť v Nebeskom kráľovstve.

Nie je však Katolícka cirkev mostom natiahnutým samotným Stvoriteľom neba a zeme medzi tým, čo je tu a teraz a tým, čo je v *saecula saeculorum*? Preto by katolícky chrám mal byť akousi „výkladnou skriňou“ rajských záhrad a svätého mesta nového Jeruzalema, ktoré zostupuje od Boha vystrojené ako nevesta ozdobené pre svojho ženícha. (Zjv 21, 2) A samotný most by nemal byť silný a trvalý: vybudovaný z materiálov, ktoré neničí ani mol' ani hrdza? (Mt 6, 20)

Toho, ktorý učinil všetko vhodne na svoj čas (Kaz 3:11) naši predkovia chceli uctiť všetkou krásou, akej len boli schopní: zmyslom pre umenie, dôvtipom, vedomosťou a zručnosťou na každú prácu. (Ex 35, 31)

Plne si uvedomujúc, že to všetko je Tvoje, všetko, čo na tomto svete človek považuje za svoje – preto nikto nemôže ponúknuť Pánovi nič, čo by od Neho nepochádzalo a Jemu nepatrilo – ľudia boli zároveň presvedčení, že za štedré dary, za Božie nesmierne dobrodenia nemožno ďakovať inak, než veľkoryso dať to najlepšie z toho, čo je fyzicky pomínutelné, čím ich Stvoriteľ obdaril v tomto slzavom údolí.

Bohu na výsostiach treba ďakovať a na zemi ľudí dobrej vôle formovať. Nedokonalá krása chrámu zhotoveného rukou (Hebr 9, 24) má v nich prebudiť neuhasiteľnú túžbu po dokonalom príbytku, ktorý nie je rukou zhotovený, ale je večným domom v nebi. (2 Kor 5, 1)

Preto naši predkovia zdokonaľovali architektonické štýly, rozvíjali maliarske a sochárske školy, vypracovávali estetické kánony – *ad maiorem Dei gloriam* – pamätajúc na to, že pravda, dobro a krása tvoria nedeliteľnú trojicu, pretože pokiaľ chýba jeden člen, bude to na ujmu aj ostatných. Ignorujúc krásu nie je možné činiť dobro a hlásať pravdu.

Budú doň prinášať slávu a bohatstvo národov (Zjv 21, 26)

Úlohou krásy je očariť. Pretože krása má ľudí uchvátiť a podnietiť do práce, ktorá má byť vzkriesená – vysvetľuje poľský básnik Norwid po svätom Bazilovi, ktorý si kladie rečnícku otázku: Čo je obdivuhodnejšie ako Božia krása? uvádzajúc príklady svätých, ktorí nenasýtení videním Božej krásy sa modlili, aby po celú večnosť mohli kontemplovať Božiu nádheru.

Očarenie pozemskou krásou vedie priamo k poznaniu Večnej krásy. Naplnenie zmyslov pozemskou krásou výrazne uľahčuje otvorenie sa duše na prijatie Večnej krásy. Človek nemôže byť spasený, pokiaľ nemiluje Pána Boha celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou. (Mt 22, 37) Človek si nemôže skutočne zamilovať Boha, pokiaľ ho ten neočarí. A svoje očarenie nie je schopný vyjadriť inak, než

prostredníctvom darov zeme, ktorú mu Boh prikázal podmaniť si.

Preto naši predkovia velebili Stvoriteľa všetkých vecí tvrdosťou mramoru, nezničiteľnosťou zlata, brilantnosťou striebra, živou (aj dnes, napriek storočiam, ktoré uplynuli) farbou sofistikovaných farieb, textúrou ušľachtilého dreva – vedení zmyslom pre umenie, ktorým ich sám naplnil, aby vykonali každú prácu. (Ex 35, 35)

Ako v porovnaní s nimi dopadá naša sláva, česť a chvála? Nespochybňuje ich súčasná sakrálna architektúra a umenie? Aká je naša láska k Autorovi všetkého? Taká, ako väčšina dnešných chrámov? Hrubá ako betón? Lacná ako plast? Nevkusná ako laminát? Krehká ako sadrokartón?

Či na prahu Božieho domu postaveného za posledných sto rokov nám mimovoľne vyjde z úst zvolanie žalmistu plné očarenia a obdivu: „Aké milé sú tvoje príbytky, Pane zástupov!“? (Ž 84,2)

© **Všetky práva vyhradené. Článok bol prebraný z partnerského webu PCH24.**

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/preco-ma-byt-kostol-krasny/>